

PRINCIPIUL INTUIȚIEI ȘI CEL AL MOTIVAȚIEI DIN PERSPECTIVA PEDAGOGICĂ A SFÂNTULUI VASILE CEL MARE

Conf. dr. Carmen-Maria BOLOCAN

Introducere

Educația religioasă creștină ancorează demersul paideutic în viața veșnică, referindu-se la idealul suprem, mântuirea umană, pentru împlinirea căruia se desăvârșește personalitatea creștină.

Caracterul teleologic al educației vizează și corelarea acțiunilor sale prin respectarea unei normalități, care constă într-un ansamblu de legi și reguli de care depinde optimizarea procesului instructiv-educativ.

Normativitatea educației se situează pe două niveluri: normativitatea instituțională, asigurată prin cadrul legislativ al societății implicate, și normativitatea funcțională, de ordin didactic, deontologic și praxiologic, ce rezidă în competența corpului profesoral¹.

Norma presupune o anumită generalizare pentru întreg sistemul educațional, dar comportă și grade de obligativitate și opționalitate diferite pentru unele aspecte ale ei, denumite principii pedagogice și didactice.

Principiul intuiției reprezintă un imperativ fundamental al didacticii, deoarece exprimă corelația dintre senzorial și rațional, dintre concret și abstract, în desfășurarea eficientă a procesului de învățământ. Aserțiunea lui Locke: „nimic nu există în intelect, dacă mai întâi nu ar exista în simțuri”, relevă importanța capitală a senzațiilor și percepțiilor în realizarea reprezentărilor cognitive necesare gândirii abstracte².

¹ Cf. Constantin Cuceș, *Pedagogie*, ediția a II-a, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 347.

² *Ibidem*, p. 356.

Intuiția constă în cerința de a asigura o bază perceptivă, concret-senzorială învățării, axată pe activitatea directă a elevului, practică și afectivă³, în utilizarea mijloacelor didactice și modelelor lingvistice.

Conceptul de intuiție în psihologie și pedagogie desemnează cunoașterea directă, prin intermediul analizatorilor, care prelucrează datele realității furnizate de obiecte și fenomene. Imaginea concretizată intuitiv este individualizată⁴. Suportul intuiției poate fi de ordin obiectual (fizic) și logic (cuvintele – cu grade diferite de concretizare sau abstractizare)⁵.

Importanța intuiției în educație reiese în mod elocvent din activitatea pedagogică a Mântuitorului, care a expus oral învățătura Sa divină și, predominant, prin pilde, preluate din realitatea cotidiană: „și fără pildă nu le grăia nimic” (Mt. 13, 34).

Adevărurile de credință transmise elevilor în lecțiile de Religie sunt suprasensibile, de aceea trebuie transpuse într-un limbaj accesibil, prin imagini sugestive și într-o atmosferă spirituală adecvată.

Așadar, principiul intuiției relevă plasticitatea firii umane și rolul discernământului în dezvoltarea personalității spirituale. Între cei doi protagoniști ai educației, profesor și elev, se evidențiază, în cadrul învățământului religios, valoarea argumentului biblic și patristic.

I. Principiul intuiției în opera Sfântului Vasile cel Mare

„Metafora plasticității firii umane”⁶ nu este o descoperire a psihologiei moderne. Prin harul divin, Sfântul Vasile cel Mare a intuit acest adevăr fundamental, exprimat în *Regulile mari*: „Așadar, trebuie ca sufletul să fie îndrumat spre practicarea faptelor bune, de la început, când este încă ușor de format și fraged și, fiind moale ca ceara, primește cu ușurință formele care se presează asupra lui, așa încât, atunci când va veni rațiunea și puterea de a judeca, să înceapă drumul de la primele noțiuni și de la exemplele de pietate, care i-au

³ Cf. I. Cerghit, I.T. Radu, E. Popescu, L. Vlăsceanu, *Didactica*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1997.

⁴ Cf. Constantin Cuceș, *op. cit.*, p. 356.

⁵ Cf. *Ibidem*.

⁶ Constantin Cuceș, *Educația religioasă. Conținut și forme de realizare*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1996, p. 35.

fost predate, pentru ca rațiunea să arate ceea ce este folositor, iar obiceiul să îndrume cu ușurință spre săvârșirea binelui”⁷.

Valoarea educației, care cultivă deprinderile morale de la vârsta fragedă a copilăriei, reiese și din *Omilia a XXII-a*, adresată, cu predilecție, tinerilor: „Nu mic este folosul sădirii în sufletele tinerilor a unei oarecare înrudiri și obișnuințe cu virtutea, pentru că, din pricina frăgezimii vârstei, învățăturile unor astfel de oameni se înfig adânc și rămân pentru totdeauna”⁸.

Sfântul Vasile confirmă justetea cugetării că „obișnuința este a doua natură a omului”, reliefând necesitatea atitudinii perseverente în corijarea deprinderilor imorale, deoarece acestea creează o dependență statornică: „Relele, care s-au întipărit cu anii, au nevoie, mai întâi, de timp ca să se îndrepte, apoi de educație statornică și hotărâtă, dacă vrei să ajungi până în adâncul răului, în așa fel încât să curmi din rădăcină bolile. [...] Egoismul, înrădăcinat în suflet, în urma unei lungi obișnuințe, nu-l poate smulge un singur om, nici printr-o singură scrisoare și nici într-un răstimp scurt. [...] ar fi nevoie de mult curaj pentru a începe o luptă de o atât de mare importanță”⁹.

Plasticitatea firii umane denotă starea sa perfectibilă, în sensul aspirației spre asemănarea cu Dumnezeu, dar și exprimarea libertății, ca taină a iubirii divine.

Expresivitatea limbajului intuitiv creează atmosfera adecvată procesului instructiv-educativ și spiritual.

Opera Sfântului Vasile cel Mare abundă în figuri de stil care conferă frumusețe și receptivitate mesajului. Metaforele și alegoriile prevalează, în operele morale, într-un număr impresionant.

⁷ Sfântul Vasile cel Mare, *Regulile mari*, în *Scrieri. Ascetice*, partea a II-a, traducere, introducere, indici și note de Prof. Iorgu D. Ivan, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989, p. 246.

⁸ Idem, *Omilia a XXII-a, Către tineri*, în *Scrieri. Omilii la Hexaemeron. Omilii la Psalmi. Omilii și cuvântări*, partea I, traducere, introducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986, p. 570.

⁹ Idem, *Epistola 156*, în *Scrieri. Despre Sfântul Dub. Corespondență (Epistole)*, traducere, partea a III-a, introducere, note și indici de Pr. prof. dr. Constantin Cornițescu și Pr. prof. dr. Teodor Bodogae, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, București, 1988, pp. 343-344.

Astfel, se constată că parenezele sunt efectiv înveșmântate în feeria figurilor de stil, dar ele se regăsesc, de asemenea, și în epistole și, mai rar, în scrierile dogmatice.

Expresivitatea limbajului denotă stilul erudit și poetic al Sfântului Vasile, care valorifică tezaurul culturii antice, al cărei apogeu îl constituia arta cuvântului, retorica.

Suita de metafore îl transpune pe cititor într-o împărăție lingvistică fascinantă:

- Numele lui Dumnezeu este „talismanul, pecetea din inimile noastre”¹⁰;

- Dumnezeu este „arhitectul”¹¹ și „doctorul”¹²;

- Profetul este „fluier pus în mișcare de Sfântul Duh”¹³;

- Sfinții sunt „icoane vii”¹⁴;

- Sfântul este numit „ambasador”¹⁵.

Alegoriile creează cadrul mirific care facilitează asimilarea mesajului moral:

- Biserica – via; Apostolii – aracii; poruncile și paza îngerilor – gardul; armonia dragostei – cârceii¹⁶; preoții – iconomii¹⁷.

- Biserica – stupul de albine; clerul – regina¹⁸.

- Biserica – mireasa; Hristos – Mirele¹⁹.

- Biserica – turma de oi; ereticii – lupii „în piele de oaie”²⁰.

Creștinul este un „luptător”; necazurile sunt „hrană athletică”; Dumnezeu este conducătorul²¹; „Cel ce zice că nu s-ar cuveni ca dreptul să aibă necazuri nu spune altceva decât că nu se potrivește unui atlet să aibă adversar. Dacă atletul nu se luptă, ce pricini de cunună ar avea?”²²; „Pentru că am amintit de coroane și de atleți, trebuie să vă spun că atleții se supun la nenumărate oboseli, ca să-și

¹⁰ Cf. Idem, *Omilii la Hexaameron*, p. 73.

¹¹ *Ibidem*, p. 78.

¹² Idem, *Ascetice. Constituțiile ascetice*, p. 525.

¹³ Idem, *Omilii. Omilie la Psalmul XXIX*, p. 244.

¹⁴ Idem, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Epistola 302*, p. 587.

¹⁵ Idem, *Scrieri. Ascetice*, p. 59.

¹⁶ Cf. Idem, *Omilii. Omilii la Hexaameron*, p. 126.

¹⁷ Cf. Idem, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Epistola 161*, p. 353.

¹⁸ Cf. Idem, *Omilii. Omilii la Hexaameron*, p. 161.

¹⁹ Cf. *Ibidem*, *Omilie la Psalmul XLIV*, p. 295.

²⁰ Idem, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Epistola 263*, p. 542.

²¹ Cf. Idem, *Omilii. Omilie la Psalmul XXXVI*, p. 262.

²² *Ibidem*, p. 279.

mărească prin fel de fel de mijloace puterea lor trupească: transpiră tare din pricina greutateilor exercițiilor, capătă multe răni [...], țin dietă, nu cea mai plăcută, ci cea hotărâtă de instructorii lor [...], încât viața dusă de ei înainte de întreceri este un exercițiu în vederea întrecerilor”²³.

Densitatea și expresivitatea figurilor de stil în opera Sfântului Vasile cel Mare evocă atmosfera captivantă pe care o crea în scopul etalării credinței creștine.

În ansamblul operei sale, Sfântul Vasile cel Mare a evidențiat valoarea inspirată a Sfintei Scripturi, ca sursă autentică a Revelației supranaturale și fundament al credinței creștine. Astfel, ea deține superioritatea față de orice creație culturală: „Nu avem nici puterea, nici timpul disponibil ca să adunăm toate câte sunt înfățișate pretutindeni în Scriptura de Dumnezeu inspirată, despre Tatăl și Fiul și Sfântul Duh. Dacă, totuși, luăm în considerare puține dintre acestea, avem convingerea că și acestea vor fi suficiente pentru conștiința voastră și vă veți convinge că credința noastră se sprijină pe Sfintele Scripturi și vă veți încredința și voi despre adevăr [...]. Pentru că toate încercările demonstrează că există o singură învățătură pioasă adevărată”²⁴.

Sfântul Vasile precizează însă că unele scrieri ale Sfintei Scripturi sunt inaccesibile pentru creștinii novici în domeniul spiritual: „Nu uita nici citirile, în primul rând cele din Noul Testament, pentru că din Vechiul Testament, adeseori, ne putem vătăma, nu pentru că s-ar afla acolo scrieri vătămătoare, ci pentru că judecata celor care s-ar putea rătăci este neputincioasă. «Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură» (II Timotei 3, 16). Toate pâinile sunt hrănitoare, dar pentru cei bolnavi ele pot fi păgubitoare [...]; dar dacă, totuși, cineva crede că acolo s-ar găsi ceva necurat, acela să nu uite că doar după mintea lui se poate vorbi de necurăție acolo”²⁵.

Există pasaje biblice în care sunt enunțate criptic învățături de credință, nu pentru a crea situații inabordabile, ci, dimpotrivă, pentru a incita pe creștini în studiul biblic aprofundat: „Un fel de tăcere este obscuritatea de care se servește Scriptura, prin care îngreuiază înțelegerea dogmelor în folosul cititorilor”²⁶.

²³ *Ibidem*, Omilia a XXII-a, p. 576.

²⁴ Cf. *Idem*, *Scrieri. Ascetice. Regulile mici*, p. 91.

²⁵ *Idem*, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Epistola 42*, p. 193.

²⁶ *Idem*, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Despre Sfântul Dub*, p. 80.

Un spațiu extins atribuie Sfântul Vasile interpretării textelor biblice cu argumente științifice, prin care susține creaționismul: „Acești filozofi, necunoscând pe Dumnezeu, n-au pus la temelia creației universului o cauză rațională [...], au alergat la ipoteze materiale, atribuind elementelor lumii cauza creării universului; alții și-au închipuit că natura celor văzute este formată din atomi, corpuri indivizibile. [...] Cu adevărat pânză de păianjen Țes cei ce au scris acestea, punând la facerea cerului și a pământului niște cauze atât de slabe și lipsite de trăinicie. Că nu știau să spună: «Întru început a făcut Dumnezeu cerul și pământul» (Facerea 1, 1)”²⁷.

Sfântul Vasile reliefează caracterul indelebil al învățăturilor evanghelice: „Să-mi întremez puterile cu ajutorul poruncilor evanghelice, pe care nici vremea, nici lucrurile omenești și nici chiar lovirurile vieții nu pot să le schimbe”²⁸.

Marele ierarh își asumă nobila responsabilitate de a apăra Ortodoxia biblică: „Dacă învață cineva altceva, dacă nu se pleacă în fața cuvintelor sănătoase ale credinței, și dacă, respingând vestirile Domnului, dă mai multă cinste propriei învățături decât cuvintelor evanghelice, puneți-vă în gardă împotriva unui astfel de om”²⁹.

În calitate de „ghid”³⁰, Sfânta Scriptură se distinge prin armonia exprimării mesajului divin: „Spun aceasta, nu pentru că mă gândesc la destoinicia mea, a celui ce interpretează Scriptura, ci la harul celor scrise în Scriptură, care, în chip firesc, sunt ușor de înțeles, dar și dulci și plăcute celor care preferă adevărul, în locul ipotezelor. Așa precum și psalmistul arată foarte mult dulceața pe care o dă adevărul: «Cât sunt de dulci, spune el, gurii mele, cuvintele Tale! Mai mult decât mierea în gura mea!» (Ps. 118, 103). Ieri, pe cât a fost cu puțință, am veselit inimile voastre cu cercetarea cuvintelor lui Dumnezeu; astăzi, am venit iarăși, în a doua zi, să vedem minunile lucrărilor celei de a doua zile”³¹.

Sfânta Scriptură constituie cel mai vast material intuitiv din opera Sfântului Vasile cel Mare, conferindu-i, prin natura sa inspirată, competență și expresivitate.

²⁷ Idem, *Omilii. Omilia I*, p. 73.

²⁸ Idem, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Epistola 244*, p. 512.

²⁹ *Ibidem, Epistola 261*, p. 540.

³⁰ Idem, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Despre Sfântul Dub*, p. 31.

³¹ Idem, *Omilii, Omilii la Hexaemeron*, p. 97.

II. Principiul motivației, din perspectiva educațională a Sfântului Vasile cel Mare

Motivația se definește ca totalitatea idealurilor, intereselor, obiectivelor care dinamizează, susțin și orientează desfășurarea activității de învățare.

Educația, în fiecare secvență de manifestare, se axează pe un sistem de finalități acționale, conștientizate și exprimate de factorii implicați în procesul instructiv-educativ. Ele reflectă exigențe de ordin axiologic, care imprimă sensul demersului informativ-formativ, fiind indispensabile desfășurării sale optime³².

Motivația intrinsecă vizează dimensiunea teleologică superioară ce rezidă în scopuri nobile sau stimulatив-pozitive: aspirație spre perfecțiune, dorința de a crea opere artistice sau de a deveni un specialist remarcabil, curiozitatea etc.

Motivația extrinsecă exprimă interese rezultate din condiționări sau constrângeri sociale, dar și din dorințe negative, egocentriste: aspirația spre integrare socială, dorința de afiliere la un anumit grup, supunerea la tendințele normative sociale, afirmarea arogantă a eului etc.³³.

Interesul religios-creștin transfigurează toate celelalte aspirații umane, deoarece orientează ființa umană spre Dumnezeu Creatorul, care i-a oferit chipul Său divin și posibilitatea de a accede spre desăvârșirea harică a asemănării cu El³⁴. Sfântul Vasile precizează această aspirație ontologică supremă: „Am fost chemați să ne asemănăm lui Dumnezeu, pe cât este cu putință firii umane”³⁵.

Ca motivație intrinsecă, acest ideal trebuie să anime învățământul religios-creștin, în orice manifestare educativă³⁶.

Existența umană trebuie orientată, prin toate manifestările ei, spre idealul suprem al vieții – mântuirea – care constă în comuniunea divino-umană: „Faptul de a ignora marea taină a mântuirii noastre denotă, într-adevăr, minte de copil, de copil care are nevoie de lapte,

³² Cf. Constantin Cucoș, *Pedagogie...*, p. 185.

³³ Cf. Dorina Sălăvăstru, *Psihologia educației*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 84.

³⁴ Cf. G.G. Antonescu, *Pedagogia generală*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1946, p. 27.

³⁵ Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Despre Sfântul Dub*, p. 18.

³⁶ Cf. Pr. Mihail Bulacu, *Spiritul catebezei patristice în școala românească*, Editura Tipografia Cărților Bisericești, București, 1937, p. 103.

pentru că, în baza unui principiu pedagogic, înainte de a ne exersa în dreapta credință și înainte de a ajunge la desăvârșire, era normal să ni se dea elementele pe care le putem pricepe mai ușor³⁷.

„Planul dumnezeiesc al mântuirii”³⁸ transcende orice cunoaștere umană: „Dacă omul desăvârșit nu cunoaște adevărul cu privire la cunoștințele despre lucrurile din viață, atunci lucrul acesta nu-i va fi o piedică pentru dobândirea mântuirii. Dacă nu cunoaștem adevărul cu privire la câte stadii are pământul sau marea, câte stele se mișcă și cât de mult întrece în iuțime o stea pe altă stea, ei bine, nimic din toate acestea nu ne împiedică să dobândim fericirea făgăduită”³⁹.

Sfântul Vasile adresează îndemnul spre mântuire tuturor creștinilor: „Îmbracă veșmântul veseliei și haina mântuirii, aceste haine strălucitoare și de nuntă, cu care cel împodobit nu va fi aruncat afară din camera cea de nuntă”⁴⁰. Pentru acest ideal suprem, de comuniune harică în împărăția veșniciei cu Dumnezeu, creștinul trebuie să persevereze în desăvârșirea personalității spirituale: „Unii dintre filozofii păgâni au scris despre scopul vieții și au ajuns la diferite concepții despre scopul ei. Unii au definit că scopul vieții este știința; alții că scopul vieții este lucrarea practică; alții că scopul vieții este a te folosi în chip diferit de viață și de trup; iar cei care trăiesc ca dobitoacele au definit că scopul vieții este plăcerea. Pentru noi, scopul vieții, în vederea căruia facem totul și spre care ne grăbim, este fericita viețuire în veacul ce va să fie. Iar aceasta se împlinește în a ne lăsa stăpâniți de Dumnezeu”⁴¹.

Pentru cultivarea motivației intrinseci, Sfântul Vasile relevă înțelepciunea lui Dumnezeu, care, prin farmecul vieții spirituale, anticipează fericirea veșnică: „Nimeni dintre noi, dacă vrea să fie socotit înțelept, să nu uite să mulțumească pentru tot ce i se întâmplă în viață. Dacă am cerceta adânc viața noastră, am vedea că este plină de farmec”⁴².

Starea de recunoștință față de Dumnezeu exprimă iubirea devotată care animă pe creștini: „Cel înțelept poate să înalțe binefăcătorului Dumnezeu nenumărate mulțumiri [...]: ne-a cinstit cu rațiune; ne-a dăruit meseriile ca ajutoare ale vieții; ne scoate hrana din

³⁷ Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Dub*, p. 48.

³⁸ Idem, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Epistola 8*, p. 134.

³⁹ Idem, *Omilia. Omilia I*, p. 209.

⁴⁰ *Ibidem*, *Omilia la Psalmul XXIX*, p. 236.

⁴¹ *Ibidem*, *Omilia la Psalmul XLVIII*, p. 309.

⁴² *Ibidem*, *Omilia a V-a, La mucenița Iulita*, p. 393.

pământ; ne-a dat animale ca să ne slujească; pentru noi ploile; pentru noi soarele; pentru noi frumusețile munților și ale șesurilor [...]; pentru noi curg râurile; pentru noi izvorâsc izvoarele; pentru noi se întinde cât vezi cu ochii marea [...]. Toată creația ne oferă daruri, datorită harului bogat făcut nouă de Dumnezeu, binefăcătorul nostru”⁴³.

Comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii decurge din adevărata dragoste, care „e un dar al Duhului Sfânt”⁴⁴. Ea stimulează pe creștini în trăirea ferventă a credinței. Sfinții constituie modelele autentice care îi impulsionează pe creștini în viața spirituală: „Sfinții se oferă ca locuință lui Dumnezeu și devin templul Lui”⁴⁵.

Devotamentul ce reiese din viața sfinților impresionează și motivează pe creștini în urmarea exemplului lor.

Duhul Sfânt oferă și comunică iubirea infinită, prin harul Său neCreat, acelor oameni care consimt să conlucreze cu El: „Este inaccesibil după natură și perceput doar după bunătate; pe toate le umple cu puterea Sa, dar se comunică doar celor vrednici, și acestora nu în aceeași măsură, ci împarte harul după credința fiecăruia. Este simplu după esență, dar variază după lucrări”⁴⁶.

Duhul Sfânt cultivă și susține motivația ființei umane, dar în conlucrare cu libertatea sa. Comuniunea cu Dumnezeu, încă din această viață, prefigurează fericirea veșnică. Ea constă în experiența iubirii, ca dar divin.

Concluzii

Ca Apostol al Ortodoxiei și mesager al Sfintei Treimi, ca Părinte al monahismului, al Liturghiei ortodoxe și al filantropiei instituționalizate, dar și ca promotor al progresului social și moral, prin cultivarea umanismului spiritual și afirmarea educației integrale, profane și religioase, Sfântul Vasile constituie modelul de pedagog creștin, prin excelență.

Referindu-se la scopul vieții sale, el însuși se confesează: „Nicio dată n-am urmărit altceva decât adevărul și mântuirea”⁴⁷.

⁴³ *Ibidem*, pp. 393-394.

⁴⁴ *Idem*, *Despre Sfântul Dub. Epistole, Epistola 133*, p. 317.

⁴⁵ *Ibidem*, *Despre Sfântul Dub*, p. 77.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 39.

⁴⁷ *Ibidem*, *Epistola 245*, p. 514.

Educația, în concepția inspirată a marelui ierarh, realizează conc lucrarea divino-umană, reflectată în comuniunea interpersonală.

Printr-un limbaj abundent intuitiv, ce relevă erudiția și spiritualitatea sa, marele ierarh valorizează educația profană: „După cum însușirea proprie a unui pom este de a face un fruct bun și frumos, dar și frunzele care se mișcă pe ramuri dau pomului oarecare po doabă, tot așa și cu sufletul: fructul lui este, mai cu seamă, adevărul, dar nu-i lipsit de frumusețe, dacă-i împodobit cu înțelepciunea profană, așa precum frunzele oferă fructului înveliș și înfățișare frumoasă”⁴⁸.

Scrierile Sfântului Vasile cel Mare „sunt tot ce poate fi mai erudit în toată Antichitatea clasică”⁴⁹. După afirmația prietenului și biografului său, Sfântul Grigorie de Nazianz, „înțelepciunea lui s-a făcut cunoscută până la marginile lumii”⁵⁰.

Fidelitatea Sfântului Vasile față de Biblie relevă ortodoxia sa. De la operele strict exegetice, până la cele morale, pedagogice și epistolare – „la prima vedere fără vreo legătură cu Sfânta Scriptură – toate sunt întemeiate, din abundență, pe texte scripturistice”⁵¹, care constituie materialul intuitiv cel mai elocvent. Se poate afirma că întreaga sa operă este „un vast comentariu al Sfintei Scripturi”⁵².

Ca Apostol al Ortodoxiei, Sfântul Vasile definește pe creștini ca „luptători ai pietății”, a căror datorie sfântă constă în păstrarea tezaurului biblic integral: „pentru a readuce aminte luptătorilor pietății de Sfintele Scripturi”⁵³, „singura învățatură pioasă, adevărată”⁵⁴, „să păstreze, spre bucuria împreună-slujitorilor Lui, fără falsificare și fără înșelare, cele pe care i le-a încredințat spre administrare Bunul Dumnezeu”⁵⁵.

⁴⁸ Idem, *Omilia, Omilia a XXII-a, Către tineri*, p. 568.

⁴⁹ Ioan C. Popescu, *Activitatea oratorică a Sfântului Vasile cel Mare*, Editura Aurora, București, 1908, p. 45.

⁵⁰ Sfântul Grigorie de Nazianz, *Elogiul Sfântului Vasile*, în *Apologia sau cuvântarea în care se arată motivele ce l-au îndemnat să fugă de preoție și Elogiul Sfântului Vasile*, traducere de pr. N. Donos, Editura Atelierele Zanet Corlățeanu, Huși, 1931, p. 568.

⁵¹ Pr. Lect. Constantin Cornițescu, *Sfinții Trei Ierarhi, interpreți ai Sfintei Scripturi*, în „Studii Teologice”, seria a II-a, anul XXVIII (1976), nr. 1-2, p. 83.

⁵² Idem, *Sfântul Vasile cel Mare – interpret al Sfintei Scripturi*, în „Ortodoxia”, anul XXXII (1980), nr. 2, p. 308.

⁵³ Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri. Ascetice*, p. 83.

⁵⁴ *Ibidem*, p. 91.

⁵⁵ *Ibidem*, p. 87.

The Principle of Intuition and Motivation from the Pedagogical Perspective of St. Basil the Great

Conf. PhD. Carmen-Maria BOLOCAN

As an apostle of Orthodoxy and messenger of the Holy Trinity, as the Father of monasticism and of the Orthodox liturgy and institutional philanthropy, but also as promoter of social and moral progress by cultivating spiritual humanism and affirming of integrated education, secular and religious, St. Basil is the model of the Christian educator par excellence.

Education, in the doctrine of the great hierarch, achieved a divine-human cooperation, reflected in the interpersonal communion. Through an intuitive abundant language, revealing his erudition and spirituality, the great hierarch valorizes the profane education. After the statement of his friend and biographer, Saint Gregory of Nazianzus, „his wisdom was made known to the ends of the world”.

His exegetical, moral, educational and epistolary works are based on the text of the Church's revealed Scripture, which is the most obvious intuitively material.